

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Cena za celo leto . K 60.— za pol leta . K 30.—
 četrt leta . K 15.— na mesec . K 5.—
 Društvo in upravištvo: Kopitarjeva ulica št. 6.
 Telefon št. 50.

inzerati: Enostolna petsturni (72 mm široka in 3 mm
 visoka ali nje prostor) za enkrat po K 120.—
 Poslano: Enostolna petsturni K 1.— izhajajo vsak
 dan, izven tedne in praznike, ob 2. uri popoldne

Važna seja narodnega predstavništva.

Posrebno poročilo »Večernemu listu«.

Ljubljana, 8. maja. Predsedstvo narodnega predstavništva je nujno pozvalo vse poslance iz Slovenije, naj ta-

koj pridejo v Beograd zaradi važne seje, ki se vrši v petek, dne 9. maja.

Bratovska pomoč.

Ljubljanski dopisni urad poroča iz uradnega vira: V bojih na koroški meji so se zlasti odlikovale tudi hrvatske čete. Hrvatski junaki so se držali kakor levi in se niso umaknili, dasi so ogromni premoči stali nasproti. Za naš Korošan prelivajo kri vsa tri plemena naše-

ga naroda. Treba je priznati, da so vse hrvatske in srbske formacije storile v polni meri svojo dolžnost. Veliko bolj je obsojanja vredna med slovenskimi vojaki širjena agitacija, ki je povzročila nevredno obnašanje naših vojakov.

Nemško prodiranje ustavljeno.

Ljubljanski dopisni urad poroča iz uradnega vira: Danes se je po mestu razširila vest, da so Nemci zasedli Slovenj Gradec. Ta vest je, kakor mnogotere druge, popolnoma izmišljena. V Slovenjem Gradcu je naš polk, ki je zavezal postojanke ob koroški meji. Nemci te meje sploh niso prestopili.

LDU Celovec, 7. maja. (DunKU) Tiskovni urad koroškega deželnega odbora poroča dne 6. maja ob 6. uri zveč: Ob južni železnici je zaseden Guštajn. Situacijsko poročilo dne 7. maja ob 8. uri zjutraj: Položaj neizpremenjen.

Ljubljanski dopisni urad poroča iz uradnega vira: Danes ob 15. je nemško-avstrijski državni tajnik za vojsko dr. Deutsch posejil predstavitelja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na Dunaju. Pogačnika in mu ponudil, da bi se v Celovcu začela pogajanja radi premirja in provizorne demarkacijske črte na Koro-

škem. Poslanik Pogačnik je ponudbo poslal osrednji vladi.

LDU Dunaj, 6. maja. (DunKU). Načelnik italijanske komisije za nadziranje premirja na Dunaju, general Segre je obiskal danes državnega tajnika za vojaške posle, Deutscha, in protestiral proti prekoračenju demarkacijske črte, ki so ga zagrešili nemško-avstrijski oddelki na Koroškem. Državni tajnik je odgovoril, da so vojaško akcijo na Koroškem, katero je izvršila deželna vlada s prebivalstvom, izsilili Jugoslovani s svojim neupravičenim napadom. Dasiravno je bil namen teh vojaških ukrepov izključno le obramba jugoslovanskega napada, je nastala vendar tekom vojaških operacij iz taktičnih razlogov potreba, da se demarkacijska črta na več mestih prekorači. Nemško-avstrijska vlada je že izdala povelje, da se daljše prodiranje nemudoma ustavi in je poslala v tem smislu tudi najstrožja navodila v Celovec.

Maršal Foch proti podpisu mirovne pogodbe.

LDU Pariz, 6. maja. (Dun. KU) V današnji plenarni seji mirovne konference, kjer je bila Italija zastopana, so naredili zastopniki nekaterih držav pripombe k mirovni pogodbi, vendar niso stavili pri-

javil, da Franciji priženo varstvo vojaškega stališča ni zadostno. Po njegovem osebnem mnenju naj bi se mirovna pogodba ne bi podpisala. Naglašal je potrebo, da Francozi obdrže mestišča ob Renu,

Mirovni pogoji Nemčiji.

Včeraj so izročili nemškim zastopnikom mirovne pogoje entente. Nemčija bo poskušala te pogoje spremeniti, ublažiti, toda bistveno predrugačiti jih ne bo mogla. Rada ali nerada bo morala podpisati listino, katera jo obsoja v strogo kazen za gorje vojske, ki jo je izzvala.

Ponos Nemčije, njena moč, na katero se je edino in brezpogojno zanašala, krasna nemška armada je obsojena na smrt. Število vojakov bo morala skrbeti na mero, ki je potrebna za vzdrževanje miru v državi, splošno vojno dolžnost bo morala odpraviti. Svoje vojne brodovje bo morala spremeniti v trgovske ladje. Svoje podmornike, s katerimi je upala zmagati, bo uničila. Svoje utrdbe ob Renu in na Helgolandu bo morala porušiti. Nemčija pojde iz Pariza razorožena domov.

Nemčija pojde iz Pariza oplenjena domov. Skozi desetletja je z največjo skrbjo gojila svoje prekmorske naselbine, ker je videla v njih vir svojega bogastva, poroštvo svoje gospodarske moči v bodočnosti. Teh naselbin nima več; vzeli so jih jim. Nemčija je med vojno oplenila Srbijo, Belgijo, Francijo in vsako deželo, kamor je prišla njena armada. Za vse to bo do zadnjega vinarja morala plačati odškodnina. To bo breme, ki jo bo težilo dolga desetletja.

Potem, ko je že bila izgubila vse nade na zmago, je Nemčija še vedno upala, da ohrani vsaj svoje predvojne meje nedotaknjene. To je smatrala za zadevo svoje časti. Boj je bil brezuspešen, strašne žrtve zastoj; mirovna pogodba odstopa Alzacijo-Loreno Franciji. Nemčija gre iz Pariza ponižana: Alzacija-Lorena, za katero so umirali toliki nemški bataljoni, katero je morala celo Avstrija braniti s krvjo svojih podložnikov, je zgrubljena.

Razen teh najvažnejših določb obsega mirovna pogodba še mnogo točk, temeljito preiščenih, da Nemčiji zveže roke. Kadar nemški odposlanci podpisujejo to listino, bo končano najstrašnejše, a tudi najbolj končno poglavje v zgodovini Nemčije in Evrope.

Gospodarsko zaprtje Nemčije.

LDU. Pariz, 7. maja. (DKU.) »Agence Havas« poroča: V včerajšnji seji najvišjega gospodarskega sveta je predsednik lord Cecil presojal odredbe glede gospodarstvenega zaprtja Nemčije za primer, ako bi se nemška delegacija branila podpisati mirovne preliminacije. Po nasvetu finančne komisije je sklenil svet, dovoliti te-le olajšave: Odpravijo se »Črni imeniki«, kolikor jih še

ni izginilo. Neutralsci smejo dovoliti Nemčiji vse kredite. Nemške terjatve naj se oprostijo za izplačanje uvoza. Dohodki nemškega izvoza naj se uporabijo za plačanje nemškega uvoza. Sme se dati tudi dovoljenje za izvoz zlata. Sklepi naj se oddajo pristojnim finančnim komisijam. Svet je iznova preresetaval vprašanje plovstva na Donavi. Postavi naj se pod njegovo oblast.

Otok Brač Wilsonu.

LDU. Split, 6. maja. (DDU.) Braške občine so kar najodločnejše protestirale proti pozdravu z italijanskega Brača, ki je bil prečitani v italijanski zbornici dne 29. aprila. Čim je dospela ta vest na Brač, so se sestali vsi braški občinski sveti k izrednim sejam in odposlali predsedniku Wilsonu nastopno brzojavko: »V imenu vse občine, ki je popolnoma jugoslovanska, izjavljamo, da smo z vso dušo proti nezakonitim in nepravilnim italijanskim aspiracijam po naši ožji domovini Dalmaciji. V današnji izredni seji protestuje ta občinski svet najsvečaneje in najodločnejše proti brzojavki na rimski parlament z dne 29. aprila, ki hoče oskruniti narodni značaj otoka Brača, in prosi Vaše Blagorodje, da izvolite nadalje z dosedanjim ognjem in priznano pravico, ki je zadivila vse poštene ljudi, delovati za našo sveto stvar, za kar se Vam naš narod vnaprej zahvaljuje.«

Dogodki v Splitu.

LDU. Split, 6. maja. (DDU.) Rimska »Epoca« z dne 3. t. m. prinaša nastopno brzojavko iz Šibenika: Hrvatska začasna vlada v Splitu je proglasila nad Splitom obsedno stanje. Pričakujejo velikih dogodkov in socialnega značaja. Že se pripravljajo proskripcijske liste in internacije proti Italijanom, ki so povzročili italijansko aneksijo Splita. — Zanimivo je, da je bila poslana ta brzojavka iz Šibenika dne 30. aprila ponoči, to se pravi, da so Italijani v Šibeniku vedeli, da se pripravljajo v Splitu važni dogodki narodnega in socialnega značaja. Ali ni to značilno?

LDU. Split, 6. maja. (DDU.) Sinoči so se vršile pri nekaterih socialistih hišne preiskave, nakar sta bila dva socialista aretovana.

LDU. Split, 6. maja. (DDU.) Izjemne policijske odredbe, ki so bile vpeljane prošle dni, so bile včeraj razveljavljene. V mestu vlada mir in red.

Mažarske nakane.

LDU. Dunaj, 7. maja. (ČTU.) Madžarski častniki, ki so jih zadržali na kolodvoru v Brucku, kamor so z Dunaja dospeli na avtomobilih, so nameravali zasesti kolodvor v Brucku, da imajo to važno točko v svojih rokah. Nekaj teh častnikov — vseh je bilo 60 — so zadržali v Brucku, ostali pa so morali dati svojo častno besedo, da se vr-

nejo na Dunaj. Danes popoldne so dospeli na Dunaj, kjer so jih zadržali pri redarskem poveljništvu. Nemško-avstrijska oblast je izvedela, da so isti puč nameravali tudi na obmejno postojanko Sauerbrunn. Vse straže ob meji proti Ogrski so ojačili.

Ogrski Nemci prosijo pomoči.

LDU. Dunaj, 7. maja. (ČTU.) Danes se je zglasilo v parlamentu zapadno ogrsko odposlanstvo, ki mu je načeloval zastopnik zapadne Ogrske na mirovni konferenci, Beer, in je razpravljalo z državnim kanclerjem dr. Rennerjem ter z voditelji strank. Delegacija je izročila spomenico, v kateri prosijo za pomoč zapadni Ogrski. Spomenica navaja, da so meščani, kmetje in delavci za brezpogojno zvezo z Nemško Avstrijo in da prosijo nemško-avstrijsko vlado za nujno pomoč, ker ogroža ba-je ogrska strahovlada nemško zapadno Ogrsko.

Državno posojilo.

LDU. Beograd, 7. maja. Finančni minister je podaljšal rok za podpisovanje 4 % državnega posojila do 20. maja t. l.

Nemška Avstrija in mir.

LDU. Curih, 7. maja. (ČTU.) Kakor poroča »Zürcher Volkszeitung« iz Rima, se trdi v tamošnjih političnih krogih, da se med vzroki vrnitve Orlanda in Sonnina v Pariz nahaja predvsem nujno posvetovanje o združitvi Nemške Avstrije z Nemčijo.

LDU. Dunaj, 7. maja. (ČTU.) Odsek narodne skupščine je danes ugotovil smernice za nemško-avstrijsko mirovno delegacijo ter naprosil predsednika Seitzza, da stopi kot vođa na čelo te delegacije.

Nemiri v Lizboni.

LDU. Ženeva, 7. maja. (ČTU.) Agencija Radio javlja iz Lizbone: Tu vlada zopet napetost. Ječe so zapalili. Vlada je zaprla vse vojašnice in konsignirala čete.

Zvišanje poštnih pristojbin na Češkem.

LDU. Praga, 7. maja. (ČTU.) Uradno se poroča, da se poštne pristojbine s 15. majem baje zvišajo povprečno za 20 do

50 odstotkov. Nekatere pristojbine so ostale neizpremenjene, druge, ki se med vojno sploh niso povišale, se pa povišajo za 100 odstotkov. Navadna pisma do 20 g se bodo frankovala s 25 vinarji, navadne dopisnice pa s 15 vinarji.

Pogreb ministra Štefanika.

LDU. Praga, 7. maja. (ČTU.) Pogreb vojnega ministra Štefanika bo v soboto ob 2. uri popoldne.

LDU. Praga, 7. maja. (ČTU.) Vrhovni poveljnik italijanskih čet general Diaz je povodom tragične smrti čehoslovaškega vojnega ministra generala Štefanika poslal predsedniku dr. Masaryku brzojavko, v kateri mu v imenu italijanske vojske izraža svoje globoko sožalje. Predsednik dr. Masaryk se je generalu Diazu pristrčno zahvalil in v svojem odgovoru povdarjal, da je bil vojni minister Štefanik posebnjena ententa.

Iz pokrajine.

k Vpoklicani in njihovi svojci. Iz prizadetih krogov smo prejeli: Letniki 1890 — 1894 so vpoklicani h šesttedenskim orožnim vajam. Vprašanje pa je, kako se bodo teh šest tednov preživljale njihove žene in otroci. Nujno je potrebno, da vlada takoj vse potrebno ukrene, da dobe žene in otroci vpoklicanih takoj prehranjevalni prispevek in izda naredbo, da se morajo vpoklicani po končani orožni vaji brez nadaljnjega zopet sprejeti v sedanjo službo, kajti koliko jih je, ki so le s težavo dobili službo in sedaj naj bodo vrženi na cesto.

k Koncert za Bled, njega prerogojenje in povzdigo, prirede blejske dame in gospodje v nedeljo dne 11. majnika. Dvorana: Blejski dom. 1.) H. W. Petrie Martell: Mornarjeva usoda, fantazija za gosli in klavir. 2.) Grieg: Dih pomladi. Brahms: Podolnica. Sopran. 3.) Čehov: »Snubač«, enodejanka. 4.) Smetana: Sekstet iz »Prodane neveste«. 5.) Lisinski: Venec slovenskih napevov za dve gosli, klavir. 6.) »Kofetarice«, petna igra, 5 dam. Vstopnice v društveni pisarni (poleg pošte), zvečer pri blagajni. Sedeži 5, 4, in 3 krone, stojišča 2 K. Preplačila sprejme odbor društva za tujski promet.

k Nova slovenska notarska pisarna v Mariboru. — Za namestnika odslovljenega dr. H. Wiesthalerja je imenovalo okrožno sodišče notarskega kandidata Franjo Krišperja.

k Vprašanje povratka naših izseljencev. Belgrajski listi poročajo: V delokrog agrarne reforme spada tudi vprašanje notranje kolonizacije, repatriiranja naših izseljencev v Ameriki in drugih deželah in sploh preseljenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki žive v drugih državah. Za to se bo ustanovil poseben urad, ki bo pod nadzorstvom ministra za socialno politiko.

k Za uradnike po ministrstvih. »Epoha« poroča: Vsi uradniki iz onih krajev SHS, ki so spadali prej pod Avstro-Ogrsko in so začasno v službi v poameznih ministrstvih, bodo dobivali dnevno doklado in sicer višji po 30 dinarjev, nižji po 20 dinarjev poleg svojih rednih dohodkov.

k **Društvo davčnih izterjevalcev** naznanja, da znaša članarina za četrt leta 3 K in za celo leto 12 K, ki naj se naprej pošilja tovarišu Ant. Grzinčič v Kamniku. Od te članarine plačuje društvo tudi osrednjemu društvu v Ljubljani po 20 vin. od člana na mesec. Nujno je potrebno, da pristopijo k društvu vsi tovariši širom slovenske domovine in da redno plačujejo članarino, kajti le z združenimi močmi si bo mogoče pomagati in zagotoviti boljšo bodočnost. Naj ne bo tovariša — trota v tem stanu, ki je bil do sedaj najhuje zapostavljen med državnimi uslužbenci! Nikakor se ne more več mirno trpeti, da bi le nekateri delali za izboljšanje, drugi pa da bi brez vsakega truda in brez vseh denarnih prispevkov izkoriščali njih pridobitve! V zadnjem času je imelo društvo mnogo stroškov s spomenico in z drugimi stanovskimi podjetji. Zato se prosi, da vsak član po možnosti pošlje blagajniku Grzinčiču še kak poseben prispevek. Dela se tudi za vpokoje.

k **Prememba posesti.** Pivovarno v Lescah je kupil g. Mirko Korenčan ml. iz Vrhnike za 95.000 K.

k **O poslovanju antantne komisije za potne liste.** O poslovanju antantne komisije za potne liste v okupirano ozemlje nam prihajajo iz raznih strani številne pritožbe. Zelo značilen je nastopni primer: Gospodična Z. K., učiteljica v Trstu, je morala o Božiču leta 1918. zaradi rodbinskih razmer odpotovati domov v Ljubljano. Ker je bila preverjena, da se vrne v kratkem v Trst, je pustila tam vse svoje stvari, med drugim kajpada tudi svoje dokazilne papirje. Ko pa se je po Novem letu hotela vrniti v Trst, ji to ni bilo več mogoče, ker je bila meja zaprta. Vložila je v Ljubljani pri italijanskem zastopništvu prošnjo za potno dovoljenje in svojo prošnjo ponovila v aprilu. Šele konec aprila je dobila odgovor, da ji italijansko zastopništvo ne more dovoliti povratka v Trst, ker je v Trstu delovala v protitalijanskem zmislu. (Gospodična je namreč službovala na slovenski Ciril-Methodovi šoli v Trstu.) Ker so v Trstu ostali tudi vsi njeni dokazilni papirji in ker zaradi tega ne more nastopiti nobene nove službe, je gospodična Z. K. pri antantni komisiji za potne liste v Ljubljani vnovič zaprosila za potno dovoljenje. Odgovora pa doslej, čeprav so že pretekli tedni, ni prejela nobenega. Zdi se, da ji komisija odreče potno dovoljenje, čeprav ji ne more očitati ničesar drugega, nego to, da je poučevala na slovenskem zavodu.

k **Naseljevanje židov v Jugoslaviji.** »Narodna Politika« piše med drugim: Kljub potnim težkostem, o katerih se toliko jadikuje po časopisju, dobiva naša mlada država vsak dan neštete nepozvane goste, ki nas ne nameravajo več ostaviti. Lahko jih je spoznati. To so naši republikanski sosedi, mažarski poljski židi, ki si hočejo nabrati pri našem seljaku to, kar jim je vzela mažarska komunna. To je isti proces, ki se je ponavljal za pogromov v Rusiji in Poljski, ko so poplavljal židi Poljsko in Galicijo in ko se oblasti za to

niso niti zmenile. Pa ne prihajajo oni, ki bi zbirali po vaseh cunje in kosti, pač pa gospodje kapitalisti, ki nas bodo izkoriščali na veliko, a naša najvišja gospoda jim še pomaga. Mi pa smo, kakor da bi pozabili na pijavke, ki so izravnali naše šume z zemljo, kakor da bi se ne spominjali njihovega sebičnega dela, ki ga je podpirala avstro-ogrska oblast. Vsa ona peštanska in mažarska podjetja, ki so prej odkrito delovala pod mažarskimi in švabskimi naslovi in mažarskim kapitalom, so prenesla svoja središča semkaj, zamazala oblastim oči, protokolirala se in nadaljujejo svoj posel do našega popolnega uničenja. Ali ne moremo sami ničesar brez tujcev? Kje so naši denarni zavodi, ki toliko naglašajo svoj patriotizem, kje so kapitalisti, ki puščajo, da požira milijone letnega dobička tujec, in sicer, kar je najslabše, naš največji narodni neprijatelj? Trobijo z njimi v isti rog in pomagajo širiti tako tujinstvo, kakor da bi še vedno pričakovali redov in plemiških naslovov z Dunaja in Pešte. Pomagajo jim pri vseh transakcijah in načinih, da se morejo ti tujci pretvoriti v najčistejše Jugoslovane in državljane SHS. Naše oblasti bi morale rigorozneje postopati pri podeljevanju državljanstva. Zagreb je že degradiran na malo Pešto in ako bo šlo tako naprej, bo za nekaj let naše balkansko kraljestvo kmalu podobno mažarski republiki, tej zavetnici židovskih spekulantov. Ako se ne zavemo v pravem času, bo katastrofa neizogibna.

k **Neprostopoljni uredniški dovtipi.** Zagrebški »Zabavnik« prinaša sledečo noto: »Našim čitateljem. Z zadnjo številko smo prenehali pretiskovati roman »Gričke vještice« in to poglavito radi tega, ker bi moral ta roman izhajati v našem listu celi dve leti, če bi ga hoteli priobčiti v celoti. Popolnoma razumljivo je, da bi čitatelj na koncu romana pozabil na njegov zečetek... Mej tem pa čitatelji »Gričke vještice« ne bodo nič prikrajšani, ker bo kmalu cel roman izšel v knjigi, pa ga bo vsakdo, ki ga želi imeti v celoti, mogel nabaviti in mu ne bo treba čakati dve leti.«

k **Prevoz blaga.** Glasom obvestila centralne uprave za trgovački promet sa inostranstvom v Beogradu c. br. 839, je prevoz (transit) blaga skozi ozemlje Nemške Avstrije in čehoslovaške republike prost in ni treba strankam pri čehoslovaških oziroma nemško-avstrijskih oblasteh vlagati nikakih tozadevnih prošenj več.

k **Srbski železničarji proti tujim elementom na železnicah.** Zveza srbskih železničarjev je imela 6. t. m. v Beogradu svojo skupščino, na kateri je bilo sklenjeno, naj se poveri vlada, da naj reši železničarsko vprašanje na popolnoma narodni podlagi, t. j. da naj se čimprej odstranijo tuji elementi, ki so zaposleni na naših železnicah.

k **Prepovedan socialistični list v Osijeku.** Izdajanje socialističnih listov »Radničke Novine« in »Socijalista« v Osijeku so oblasti prepovedale. Ta prepoved je v zvezi z zadnjimi dogodki v Osijeku, ki so dovedli do splošne stavke.

k **Tatvine na železnicah.** Zagrebški listi poročajo: Tatvine na železnicah se

nadaljujejo, da je sramota. Najnovejša iznajdba vlomilcev in tatov je, da cele vlake ali večje število vagonov priklopijo lokomotivi, peljejo vlak izven postaje ter ga v miru opleni. Tako so nedavno v Zagrebu na južnem kolodvoru ukradli 5000 kg sladkorja, tako se premikajo vagoni na progi v Maksimir ter opleni zunaj postaje. V noči od ponedeljka na torek so na zagrebškem južnem kolodvoru ukradli iz nekega vagona pohištvo, ki je bilo pripravljeno za transport. Kako more biti nadzorstvo, ako se na postaji velikega mesta odnaša pohištvo, ki vendar ni malenkostna stvar!

k **Srbska banka v Zagrebu** bo povišala svojo glavnico od 12.750.000 K na 25.500.000 K.

k **Proti italijanskemu nasilju.** V Zagrebu je podpisalo 300 beguncev iz zasedenega ozemlja, protest proti italijanskemu nasilju, naslovljen na ves kulturni svet. V protestu zahtevajo begunci, da mora prenehati oblast italijanskega terorja, dokler traja provizorij, da se naj povrnejo deportirani ljudje v svoje domove in da se naj ozemlje, ki so ga zasedli Italijani, postavi pod nadzorstvo interalirane komisije.

Iz Ljubljane.

1 **Ljudski oder v Ljubljani** uprizori v nedeljo 11. t. m. ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu tridejansko Blumen-Kadelburgovo veseloigro: »Pri belem konjčku«.

Vstopnice se dobe od petka dalje v predprodaji v jugoslovanski knjigarni (katoliški bukvarni), v nedeljo dopoldne v pisarni Ljudskega odra v Ljudskem domu in 1 uro pred predstavo pri blagajni.

1 **Zveza trgovskih nastavljenecv** poziva vse člane in članice, da se zanesljivo udeležijo članskega sestanka v četrtek, dne 8. maja, ob pol 20. uri v restavraciji Narodnega doma. Vaša dolžnost je, da se sestanka v polnem številu udeležite!

1 **Za cvetlični dan** v korist slovenskih akademikov so danes pokroviteljice, ki so članice Slovenske ženske zveze, darovale 3160 K. Od večjih prispevkov je omeniti še Zadružna zveza s 1000 K in za Kino Ideal g. Rudolf Kokalj 1000 K.

1 **K stanovanjski bedi.** Merodajne faktorje opozarjamo na graščino na Fužinah. Tam so velikanske sobane, krasen, senčnat park in vse to poseduje in uporablja ena sama družina — konzul Baumgartner. Od tam do tramvaja je 25 minut. Z ozirom na bližino, zdravo lego in velike prostore bi se tam prav lahko ustanovil kak dobrodelni zavod, n. pr. za invalide, za slepce, za zapuščeno mladino ali kaj enakega. Hkrati opozarjamo tudi na bivše Češkovo posestvo v Hrušici, kjer je bila preje tovarna za bato. To posestvo z vilo vred ima sedaj trgovec Drofenik. Ta gospod ima svoje stanovanje v Ljubljani in tudi uporablja vilo edino zase in svojo malo družino. Ali bi se mu ne moglo odpovedati ali vila ali pa stanovanje v Ljubljani in tam nastaniti družine, ki sploh nimajo stanovanja.

1 **Električni tok za Ljubljano in okolico.** Pričakovati je, da bodo v doglednem

času na razpolago v Ljubljani in okolici poljubne množine električnega toka, katerega bo mogoče oddajati po razmeroma nizkih cenah. Ljubljanski konsumni okoliš bo zelo velik ter bo obsegal najbrže vse večje kraje ljubljanskega okrajnega glavarstva. Za izmero daljnovodov in drugih električnih naprav je treba ugotoviti sedanjostrebo in bodoči konsum električnega toka v Ljubljani in okolici. V to svrhu se vabijo zlasti industrijalci, obrtniki in druga podjetja, da tekom 8 dni pismeno prijavijo ravnateljstvu mestne elektrarne ljubljanske, koliko konjskih sil in koliko razsvetljave bi rabili tekom prvih par let ter koliko po preteku kakih 5 let.

I Kapetan dr. Pivko se je včeraj vrnil iz Italije preko Črne gore v domovino. Danes odpotuje na Češko po svojo družino, ki je ob času preganjanja bežala iz Maribora na Češko.

I Požar na ljubljanskem Gradu. Danes ponoči je nastal požar v stari smodnišnici na ljubljanskem Gradu. Med eno in drugo uro so zbudili nekateri zaspance strelj pušk iz okolice Grada, kmalu nato pa je izbruhnil požar v smodnišnici. Kolikor je znano, je bilo v smodnišnici shranjenih 15 sodov bencina. Požar je bil velik in je popolnoma vpepelil streho poslopja. Med ognjem je nastala tudi mala eksplozija, ki jo je pa malokdo čul, ter je bilo slišati frčanje predmetov po zraku. Kako je nastal požar, ni znano, gotovo pa je, da sam od sebe ni mogel izbruhniti. Nekateri sodijo, da so zlikovci hoteli krasti bencin, pa se jim je zgodila nesreča. Mogoče pa je tudi, da so ga povzročili gotovi elementi z namenom. Nesreče ni bilo nobene. Baje so se okoli 11. ure ponoči klatili okoli smodnišnice ljudje, ki so streljali iz revolverjev. Mogoče je, da so ti povzročitelji ognja. Gasiti ni bilo mogoče. Požar in streljanje straž, ki so oddajale alarmne strele, je malce razburilo tiste maloštevilne ljubljance, ki ob tej uri še niso spali. Ogenj je daleč razsvetljeval Ljubljano, ki je imela po dolgem času zopet enkrat svetlo luč ponoči.

I Za vojne ujetnike je daroval gosp. Oroslav Dolence mesto venca na grob umrle gospe dr. Oražnove 50 K.

I Občni zbor podpornega in pravovarstvenega društva državnih uslužbencev za Slovenijo v Ljubljani. V nedeljo, dne 4. majnika 1918 se je vršil v Mestnem domu v Ljubljani pri obili udeležbi članstva občni zbor gorej imenovanega društva. Predsednik Zorko otvoril ob 15. in pol uri zborovanje s pozdravom tovarišev in poda splošen pregled o društvenem delovanju od zadnjega občnega zbora leta 1915. Tajnik Hübser poroča o administrativnem poslovanju in da je moralo društvo za časa vojne le v skromnem obsegu svoje cilje pospeševati, da je došlo v zadnjem času 16 pismenih vlog in da so vse rešene. Nadalje poroča, da doslej še noben član društva ni umrl in da šteje danes društvo 204 člane. Namesto opravičenega blagajnika Jermama poda namestnik Čuden sledeče blagajniško poročilo: prejemi 570 K, izdatki 70 K, ostanek imetja torej 500 K.

Računski preglednik Pirman je našel vse račune in knjige v najlepšem redu. Društvena pravila se v dveh točkah nekaj dopolnijo. Posmrtni prispevek za umrlim članom se določi na 200 K. Članarina se zviša 1 K mesečno s 1. julijem. V odbor so se izvolili sledeči funkcionarji: Karel Zorko kot predsednik, Avgust Jeršek kot njegov namestnik, Ivan Hübser za tajnika, Ignacij Pučko za namestnika, Anton Schweiger za blagajnika, Anton Čuden za namestnika, nadalje odborniki: Karel Jeglič, Miha Kosmač, Edvard Gregorič, Rudolf Lukeš, Fran Gaberšek in Jakob Brenčič. Za računskega preglednika sta bila izvoljena: Karel Pirman in Jernej Milavec. Ko so se končno določili mesečni sestanki vsako prvo soboto in v zimskem času prvo nedeljo v mesecu, zaključil predsednik Zorko zborovanje.

I Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 27. aprila do 3. maja 1919. Število novorojencev 13, umrlih 23, od umrlih je 20 domačinov in 3 tujci. Umrlo je za jetiko 4 (1 tujec), vsled mrtvouda 3, nezgode 1, samomora 2, za različnimi boleznimi 10, bil zadušen (deto-mor) 1, za pljučnico 2. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli in sicer: za osepnicami 2 (1 domačin in 1 tujec), za škrlatico 1 domačin, za malarijo 4 tujci in 1 vojak.

I Našla se je srednja vsota denarja z legitimacijo. Kdor ga je izgubil, ga more dobiti pri Neži Fellnar, Udmaški trg 7.

Poslanci iz južne Srbije.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 8. maja. V zadnji seji narodnega predstavništva so bili viharo pozdravljeni poslanci iz južne Srbije (Makedonije), ki so prvič prisostvovali seji narodnega predstavništva.

Neodvisni radikalci.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 8. maja. Poslanci, neodvisni radikalci (disidenti), so imeli včeraj z večimi svojimi pristaši posvetovanje, na katerem so sklenili, da ohranijo za enkrat svojo samostojnost in da osnujejo v ta namen poseben političen list.

Poštno ministrstvo.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 8. maja. V poštne in brzojavne ministristvu se snujejo posebni strokovni oddelki, ki jim bodo načelovali tehnično izvežbani uradniki. Ministrstvo za pošto in brzojave bo reaktiviralo veliko število umirovljenih poštnehi uradnikov.

Belgrad, 8. maja. V zgradbi narodnega predstavništva je urejen poseben poštni urad, ki je na razpolago poslan-cem.

Skrajšanje študij.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 8. maja. Učno ministrstvo je odredilo, da se skrajša dijakom bel-

grajskega vsučilišča, ki so bili zadržani vsled vojne pri svojih študijah, učna doha na 5 do 6 semestrov.

Proti tujcem.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 8. maja. Policija je podvzela obsežno akcijo, preiskala vse hotele, gostilne in stanovanjska ter aretirala veliko tujcev, ki se niso mogli legitimirati. Tekom današnjega dne se odpravijo s posebnim transportom preko ogrske meje, ker so vsi Madžari in judje.

Pomankanje papirja.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 8. maja. Vsled pomanjkanja papirja bodo zmanjšali zagrebški listi zopet svoj obseg, in sicer za tretjino. Večina listov ima papirja samo še za par dni. Ako tekom enega tedna ne dospejo že obljubljeni transporti, bodo listi morali ustaviti svoje izhajanje.

Repertoire narodnega gledališča.

I Iz gledališke pisarne. Radi nagle bolezni gospodične Skalske odpade napovedana opereta »Madam Favart«. Namesto tega vprizori se v četrtek dne 8. maja ob 8. uri zvečer opera »Boheme«, abonma B 3/42. V vlogi Schaunard nastopi kot gost član osječkega narodnega gledališča g. Jurij Trebuhovič, kakor tudi v soboto 10. maja v opereti »Mamzell Nitouche« izven abonma v vlogi poročnika Schamplatreau. Vloga obolele Skalske Denize de Flavigny bo de pela gđc. Rezika Thalerjeva.

Žena.

I Žena v revoluciji. Stoletja so tajili vsako politično sposobnost ženske, a kljub temu so ravno ista stoletja stale žene na najvišjem mestu v državi — bile so kraljice. Ena žena je vladala kakor kraljica ali cesarica, a milijoni njenih sester niso imeli niti najmanjšega državnega prava. Šele francoska revolucija je povlekla ženo na politično polje. V zadnjih dneh revolucije vidimo nežen pojav gospe Legros. Bila je posestnica neke male trgovine. Nekega dne je našla na ulici sveženj spisov. Markiz Latude je sedel radi neke spletke 32 let po nedolžnem v ječi in napisal cel sveženj listov v svoj zagovor. Ta sveženj je poveril nekemu stražniku, ki ga je pa izgubil. Gospa Legros ga je našla in prebrala. Začela je boj za osvobodjenje Latuda. Preprosta trgovka je razvnela množico pariškega ljudstva in jih napolnila z mržnjo proti samovoljnim vladarjem. Umrla je kratko pred onim časom, ko je ljudstvo navalilo na Bastiljo in jo zravnalo z zemljo. Pariška komuna je zgrabila veliko število Parižanov, med temi tudi gospo Roland. Gospa Roland je bila poslala tajno na deželo po pomoč

proti tiranu Maratovu. Ta klic je našel poseben odziv v srcu neke mlade republikanke, Charlotte Corday. Nikomur ni dejala ničesar, šla je v Pariz in se javila pri Maratu. On jo je sprejel, a ona ga je, medtem ko je sedel poleg nje, zabodla z nožem in usmrtila. Ko so jo privedli pred sodišče, je dejala na vsa surova vprašanja jasno in čvrsto: »Ubila sem onega človeka zato, da tisoče rešim.« Umrla je na morišču skupaj z Marijo Roland 1. 1793.

— Od nešteti žrtev revolucije je posebno ganljiva usoda mlade Lucije, brezbrizne in vedre žene Camila Desmanlinsa. Ko so zgrabili njenega moža, je blodila noč in dan okrog ječe in zahtevala, da deli z njim usodo. Po njegovi smrti je tudi ona umrla na morišču. Maratove ženske pripadnice se imenujejo »žene konventa«. One so napravile največ strahot. Gospo de Mericourt so v nekem vrtu tako strašno mučile, da je za vedno zblaznela.

Ž **Franje rokavice.** Svilene rokavice se rade strgajo pri pranju vsled premočnega drgnjenja. Da jih operemo brez posebnega trenja, jih je treba položiti v mlačno milnato vodo, pridodati žlico salmijaka in posodo pokriti. Čez eno uro jih je treba polagoma izpirati. Bele rokavice je treba sušiti na solncu, pisane pa na zraku.

Po svetu.

s **Astronomija in ruski narod.** O astronomiji ne ve ruski kmet dosti več kakor nič. Ali vendar igrajo nebesna telesa v ruskem narodu precejšnjo vlogo. Ruski zvezdovedec prof. Stojan, ki je skozi več let proučeval rusko in ukrajinsko narodno astronomijo, je napisal o njej naslednjo zanimivo poročilo: Solnce in mesec sta po naziranju ruske narodne vere brata. Solnce je starejši brat, ki je ljudem naklonjen in jim nudi blagotvoren in bogat blagoslov, dočim je njegov mlajši brat mesec manjšega pomena, ki se iz bojazni pred solncem podnevi nič kaj ne upa pokazati in se torej samo ponoči, ko njegov starejši brat spi, razodeva ljudem. Dočim ima solnce v sebi veliko toploto, obstoji mesec iz samega ledu. Kakor vsi drugi narodi, si tudi Rus mesečno senco različno razlaga. Najbolj razširjeno je naziranje, da predstavljajo Kajnovu bratomorstvo. Tudi je mesec muhiku važen vremenski prerok. Isto velja i glede zvezd. Ko se bliža večer, prižge Bog veliko lučic in sveč, da razsvetli temo, zjutraj jih pa pogasi. Skupine zvezd večkrat jako primerno označujejo. Tako n. pr. pravijo, da so plejadi polno gnezdo ognjenih živali; rimsko cesto, ki obstoji iz brezštevilnih zvezd, imenujejo jeruzalemsko pot. Utrinek zvezde pomeni, da je ravno nekdo umrl. Zvezde repatice so oznanjevalke božje, s katerimi Bog napoveduje veliko bližajočo se nesrečo.

s **Kaznovano hvalisanje.** Komaj je bil Lincoln izbran za predsednika Zedinjenih držav, so ga obiskovali mnogi hvalisovci in mu zatrjevali od vseh strani, da so oni mnogo pripomogli k temu, da je prišel na tako častno mesto. Na ulici, doma, na vseh krajih je srečeval take ljudi. Nekoč ga je

napadel urednik nekega lističa, prepričujoč ga, da je prinesel on v svojem časopisu prvi predlog in ime Abrahama Lincolna, a vsi ostali listi so se potrudili šele pozneje, da so prinesli predlog in ga odobrili. »Rezultat tega pisanja je bil ta, da ste Vi, gospod, izbrani za predsednika,« je končal urednik. — Lincoln je napravil kisel in začuden obraz: »Kaj govorite? Nikar si nič ne očitajte; jaz vam odpuščam.«

s **Labirinti.** Kakor pripoveduje pravljica, je dal kralj Minos s Krete zgraditi labirint, ki je imel brez števila hodnikov in sob, a samo en izhod, tako da je človek težko prišel iz poslopja. Ko je Tezej ubil Minotavra, je prišel iz labirinta, a le s pomočjo Ariadne, ki mu je dala klopčič. To poslopje, ki ga je zidal Atenec Dodolus, je dalo pozneje vsem sličnim stavbam svoje ime. Herodot in Strabo pripovedujeta o velikem labirintu v Egiptu, ki so ga stari narodi prištevali k sedmerim svetovnim čudežem. Stal je na vzhodni strani Fajuma, kjer je našla Flinders Petrie pri vasi Havara ostanke popolnoma porušene orjaškega poslopja. Kakor piše Strabo, je bil labirint neke vrste svetlišče s 27 dvorišči. Herodot pravi, da je obstojal iz dveh dvorišč, med katerimi so stale zaprte dvorane, predsobe in sobe. Število sob cenil na 3000. Po odkritih sledovih je sklepati, da je rečena zgradba zavzemala 9-5 ha površine. Tudi v Jeruzalemu je bil labirint, in od tu so prinesli križarji idejo za labirinte, ki so jih zidali v srednjem veku v Evropi. Tu naj bi bil labirint vsem vernikom znak, kako težko se dosežejo nebesa. V prvi polovici 13. stoletja je sezidal nadškof Alberih v Remsu labirint, ki je kazal vse zapreke, katere ima kristjan v življenju premagati. Romarji so skušali v velikih množicah skozi zvite in vijugaste hodnike priti k veliki sinji sveti podobi, ki je stala sredi labirinta. V letu 1778. so ta labirint porušili, ker so ga mestni otročaji zlorabljali ter motili in kalili sveta cerkvena opravila. Dandanes stojita še dva labirinta, in sicer v Omerju in Bayenxu.

s **Danski kralj Friderik VII.** je bil znan po svoji naklonjenosti do nižjih slojev, rad se je pomenkoval s poljedelci in vaščani — ti so ga pa tudi imeli tako radi, da bi ga bili na rokah nosili. Bilo je v letu 1840., ko je kralj slučajno korakal preko dvorišča kraljevega gradu ter zazrl starejšega kmeta z majhnim vozom, v katerega sta bila vprežena dva mršava konjčka. »I, kaj pa delate tukaj?« ga je prijazno vprašal Friderik. »Čakam na g. majorja N. Vojaske vaje so pri nas, stanuje pri meni, in kakor veste, ga moram peljati, kamor hoče. Danes je prišel semkaj obiskati prijatelja, pa čakam nanj.« Bilo je ob štirih popoldne. Zvečer je šel Friderik spet čez dvorišče, a ljubeznivi kmetič je še stal na dvorišču in čakal na gospoda majorja. Zjutraj je pogledal kralj skoz okno — a koga vidi? Kmetič sedi sključen na vozu, konjčka povešata glavo, a majorja ni od nobene strani. Kralja je ta prizor ozlovljil. Pohitel je po stopnicah k kmetiču, mu stisnil v roke zlat in rekel: »Kar idi mirno domov, z gospodom majorjem se bova že zmenila. In kmet je ves vesel pognal

konjčka in se odpeljal proti domu. Medtem je kralj naročil svojemu strežaju, naj reče majorju, da pride k njemu v avdienco še dopoldne. In ni preteklo četrte ure, ko se je odpeljal kmetič, ko je gospod major ves jezen razgrajal na dvorišču ter krel, da se je vse treslo. »Kje je moj voznik?« je vprašal pristopivšega kraljevega komornika. »Njegovo Veličanstvo ga je poslalo domov, a Vi morate še dopoldne v avdienco,« se je glasil odgovor. Major se je umiril in ob enajstih j že čakal v dvorani. Ali bila je dvanajst, bila je ena, dve, tri, štiri — in major še zmiraj čaka in ne ve, kaj se z njim godi. Komornik mu je javil, da je njegovo Veličanstvo utrujeno — naj še malo potrpi, češ, pred južno bodo gotovo poklican. »Gotovo bom povabljen na obed,« si je ves srečen mislil major. A bila je pet, šest, sedem — pa ga še ni nihče povabil k obedu. Uboji major se je jel na tihem jeziti, nejevoljno je stopical po sobani — ali v avdienco le še ni šel. »Njegovo Veličanstvo se gotovo dobro ima — zdaj ga ne bom motil,« si je mislil major. Navsezadnje se prikaže ob 11. uri ponoči kralj v dvorani ter reče majorju: »Dolgo ste čakali, kaj? — Pa Vam ni bilo tako težko kakor onemu kmetiču, ki je stal sironak s konji na dvorišču in zmrzoval. S tem sem Vam hotel samo povedati, da je kmet ravno tako človek ko Vi in da ni tepo, da je častnik do svojih nižjih takšen kakor ste bili Vi danes. Le zapomnite si današnji dan — pa idite z Bogom!«

s **Četrta noga.** Nek mlad angleški podčastnik, ki se je udeleževal angleško-burske vojske, je pisal svojemu očetu tako-le: »Ljubi oče! V zadnji bitki z Buri sem prišel ob nogo in ležim sedaj v bolnici brez vsakega denarja. Prosim Vas, pošljite mi 50 funtov šterlingov.« Nato mu je oče tako-le odpisal: »Moj ljubi sin! Z največjo bolestjo in žalostjo sem bral tvojo nesrečo, ki je pa še tem večja, ker je to že četrta noga, ki si jo po svojih sporočilih izgubil na bojnih poljanah. Denarja ti ne morem poslati, ker ga nimam, da bi dejal. Samo to glej, da kmalu ozdraviš in prideš čem preje tem bolje iz bolnice po ostalih ti nogah, ki jih še imaš.«

s **Kaj je čitala bivša kraljica Viktorija.** Kraljica Viktorija je rada čitala, zato je imela tudi krasno knjižnico, ki je štela 120.000 zvezkov. Med pisatelji, ki jih je najrajša brala, so naslednji: Shakespeare, Walter Scott, Tennyson, Proctor, Geronte, Bonar in Faber; dalje Schiller, Goethe in Heine; med Francozi: Saint Simon, Racine, Corneille in Lamartine. Velikega ruskega pisatelja Tolstega je pa naravnost sovražila. Jako rada je brala Dickensa. Nekoč je poslala avtorju Davida Copperfielda en od tisk svojega dnevnika z naslednjo posvetitvijo: Največjemu angleškemu pisatelju — najmanjši.

s **Dragocena vezava.** Afganistanski emir je poslal v dar perzijskemu šahu opis korana. Platnice rečene knjige so iz suhega zlata in so okrašene s 167 biseri, 122 rubini ter 109 diamanti. Te platnice se cenijo na 800.000 K

s Sardou in njegov dramatični recept. Glavni francoski dramatik Sardou, katerega je nekoč znanec vprašal, kakšen razloček je med žaloigro in med veseloigro, je to razložil tako-le: »No, to je povsem enostavno. V žaloigri je jedro umor, v veseloigri pa ženitev. V burki gre za to, ali bo poroka ali je ne bo. Izvrši se poroka, pa umor tudi; to je prvo dejanje. Vmes pride nov dogodek, pričakuje se nov umor ali nova poroka: to je tretje dejanje. Potem se zgodi nekaj, kar umor ali poroko prepreči: to je četrto dejanje. V petem dejanju pa se izvrši umor ali poroka. Zakaj vsaka reč ima svoj konec.«

s Letna razstava. Iz Benetk javljajo, da se bo običajna letna razstava, ki se ne vrši že od leta 1914., vršila leta 1920. Organizacija razstave je poverjena gosp. Vittoriju Pico, pisatelju in kritiku.

s La Tourove slike. V Sourcu je predsednik Poincare prisostoval otvoritvi štirih novih dvoran La Tourovih slik, ki so bile po večjem prinesene iz Nemčije.

Profesor in dijak.

Neki profesor modroslovnega oddelka na nekem večjem vseučilišču, ki je predaval materijalistično svetovno naziranje, je pogosto vpletel v svoja predavanja sledeče ali slične stavke: »Bog je z naravoslovnega stališča povsem nemogoč. Zato je duhovščina od nekdaj sovražila vedo, umetnost in sploh vsak napredek: njim je edino všeč nevednost in tema! Med njegovimi slušatelji je bilo veliko takih, ki so se čutili v svojem prepričanju užaljene in premišljevali, kako bi temu duševnemu januku zaprli sapo. Tu se je ponudil eden izmed visokošolcev, priden, nadarjen in zelo naobražen mladenič, da prevzame to nalogo.

Ob priliki, ko je profesor zopet udrihal po veri in duhovščini, je šel ta mladi mož, ki se ni dal z lepa ugnati, po predavanju na stanovanje gospoda profesorja in ga vprašal:

»Gospod doktor, ali ne bi bili tako prijazni in me rešili nekaterih dvomov, ki se mi vrivajo, odkar obiskujem Vaša predavanja?«

»Zakaj pa ne, dragi prijatelj! Z največjim veseljem! O, zelo rad! Kar začnite!« je hitel profesor, vesel, da ima med slušatelji take vedeželjne dijake.

»Samo nekaj vprašanj, gospod doktor! Kdo pa je ohranil stare klasike? Kako to, da ni vse takrat izginilo, ko je srednjeveško divjaštvo preplavilo ves kulturni svet?«

»Menihi so jih prepisali v svojih samostanskih celicah in jih tako rešili.«

»Kaj, menihi so jih rešili?«

»Da, menihi, posebno benediktinci!«

»Ti vražji duhovniki! Torej menihi so jih prepisali in tako ohranili svetu. To je moralo biti pač težavno delo? In seveda so si nakopali s tistim knjižničnim prahom jetiko, ker je tako nevarno? Kaj ne, to je bilo takrat, ko niti vladarji, kaj še priprosto ljudstvo, niso znali podpisati svojega imena? Čudni

časi in čudni oni menihi, da se jim je ljubilo prepisavati črko za črko iz Livija, Cezarja, Cicerona, Vergilija in vrh tega še iz Properca, Tibula, Ovida itd. In kako vam izgledajo ti prepisi! Skrbno pisani — kakor slikani in začetnice so prave umetnine! O ta vražja duhovščina! — Potrpajte, gospod doktor! Ali je res, da bi brez duhovščine tudi ne imeli Kolumba in Vasco de Gama? Pravijo, da je neki menih, fra Mauro, narisal leta 1450. oni slavni zemljevid, ki je obudil Kolumbu misli!«

»To je res, ampak tak zemljevid bi lahko narisal tudi kdo drugi!«

»Se razume! Zakaj naj bi imela le duhovščina tako pametne misli? Poslušajte! Nekje sem bral, gospod doktor, da je uvedel namesto nerodnih rimskih števil arabeske številke neki papež!«

»Papež Silvester II. jih je upeljal. Seveda bi to storil tudi kdo drugi, če se ne bi papeži silili vedno v ospredje.«

»Trdijo tudi, da je daljnogled in mikroskop izumil nek duhovnik. A to skoro ne more biti res! Duhovščina bi si pač rada vsega prilastila.«

»To se pravi, je že res. Frančiškan Roger Bacon si je izmislil te instrumente, ampak to je bil moderen frančiškan in ne kak poljuben mračnjaški kutar.«

»Ti presneti Bacon! Kdaj pa je živel?«

»Umrli je leta 1292.«

»Bil je zelo zgodaj modern, kaj ne? Še nekaj! Pred kratkim sem bral, kdo je prvi učil, da stoji sonce mirno, da pa se zemlja vrti. Tega gotovo niti Vi ne veste, gospod doktor.«

»Kopernik!«

»Ne, gospod doktor! Ta kanonik ni bil prvi. Skoro sto let pred Kopernikom je to učil — kaj mislite, kdo? — Reznikiški škof, Regiomontanus, umrl l. 1476.«

»Mogoče!«

»Blagovolite oprostiti! Zakaj pa se imenuje doba, v kateri so znanosti, umetnosti in književnost prav posebno cvetele, zlati vek Leona X.?«

»Zakaj? Ker je bil Leon X. poseben podpornik in zaščitnik učenjakov, umetnikov in pisateljev svojega časa.«

»Kaj? Leon papež in obenem zaščitnik in pospeševatelj vsega kulturnega napredka? Kako pa se to ujema?«

»Meni se dozdeva, prijatelj, da se iz mene norčujete?«

»Kaj pa mislite, gospod doktor? To so le dvomi, dvomi, prav nadležni dvomi! Jaz bi namreč rad povedal duhovščini par krepkih, da so sami nazadnjaki in mračnjaki, toda ti vsiljivi dvomi mi ne dajo miru. Ali je to tudi res, gospod doktor, da je prve brezplačne ljudske šole otvoril duhovnik de la Salle?«

»Da, Francoz de la Salle!«

»In da se je prvi zavzel za gluho-nemce španski menih Pedro de Ponce in za njim duhovnik l'Epée?«

»Tudi to je res!«

»Ne hudujte se, gospod doktor, saj midva nisva kriva, da ta vražja duhovščina ne da v zgodovini miru. Bral sem

namreč še to-le: Ni dovolj, da je iznašel menih Berthold Schwarz smodnik, menih Guido d'Arezzo skalo in temeljne nauke ter pravila o harmoniji, neki menih v Tegernsee na Bavarskem okrog leta 1000 slikarstvo na steklo, jezuit Calvalteri leta 1747. mnogobarvenost in jezuit Secchi spektralno analizo...«

»Dovolj tej burki! Že vidim, da se norčujete iz mene! Grom in strela!«

»Prav da me spomnite! Prvega strolovoda ni napravil Franklin, temveč že leta 1754. premonstranski menih, župnik Prokop Dewisch! To ima celo Kirschner v svojem konverzacijskem leksikonu!«

»Držite jezik, žlobudra!«

»Aha, največji jezikovni umetnik našega časa je bil pač kardinal Mezzofanti!«

»Vi ste nazadnjak!«

»Nikakor ne! Največji nazadnjak je bil najslavnejši paleograf devetnajstega stoletja, kardinal Mai, ta nam je odkril palimpsesto.«

»Dovolj neumnosti! Idite ven!«

»Tako, toda v katero smer? To bi vam vedel povedati kvečjemu dijakon Flavij Givia; zakaj on je krog leta 1300 izdatno izboljšal kompas!«

»Vam so se menda vneli možgani!«

»Če se kaj vname, je treba gasiti. Gasilno brizgalno pa so uvedli belgi menihi, cistercijanci in pariški kapucini so bili do sedemnajstega stoletja ognjegasci francoske metropole!«

»Če ne boste takoj molčali, zletite ven!«

»Kam gospod doktor? Mogoče v zračne višave? Prvi zrakoplov je iznašel že 60 let pred Montgolfierjem menih Bartolomen Lorenco de Gusmao, ki ga je spustil v zrak v navzočnosti portugalskega dvora. — Čemu si brišete naočnike, gospod doktor? Saj to je tudi duhovska iznajdba! Naočnike je iznašel v 13. stoletju dominikanec Aleksander Spina. Kaj se Vam tako mudi, da gledate na uro? Tega bi sploh ne smeli storiti, ura je vendar iznajdba duhovščine. Prvo uro imamo od cerkvenega pisatelja Cassiodora, umrl leta 505., popravil pa je to iznajdbo Gerbert, poznejši papež Silvester II., katerega smo že enkrat omenili. Prvo astronomično uro je sestavil opat Rihard Wallinfort leta 1316. — No, sedaj pa grem, zunaj že prižigajo plinovke. Samo to še, gospod doktor: Gotovo še ne veste, da so iznašli plin jezuitje. Kaj si ne izmislijo vsega ti mračnjaki! A ne pomaga nič, iznašli so ga jezuitje in vpeljali najprej leta 1794. v Stonyhurst na Angleškem. Jezuit Dunn pa je ustanovil leta 1815. v Prestonu prvo plinarno. — Z Bogom, gospod doktor, blagovolite oprostiti mojo nadležnost! Toda, kaj vidim, koloimate tudi? Tega si je vendar izmislil duhovnik Pianton, ki se je že leta 1845. vozil s kolesom. Lahko noč! Še enkrat Vas prosim, da mi oprostite! Kar je res, je res! Le resnico govori učenjak!«

Še enkrat je rekel dijak »z Bogom!«, gospod profesor pa mu ni odgovoril. Udarci so sedeli.

Smrtni žreb.

Mark Twain.
Prevel Igo Muri.
(Dalje.)

Mali oddenek je vkorakal, se postavil v vrsto, z orožjem v roki. Njih častnik je pozdravil, obsojeni polkovnik je stopil pokoncu in odzdravil, njegova žena je stala poleg njega, smrtno blede, s potezami, od bolečine spačenimi — sicer pa ni z nobenim znamenjem kazala svoje obupne bolesti. Otrok je gledal prizor z žarečimi očmi...

Dolgi objem očeta, matere in otroka; nato povelje: »Na Tower — naprej!« Krepko vzravnani in z vojaškim korakom je zapustil polkovnik svojo hišo, sledil mu je oddenek. Potem so se duri zaprle.

»O mamica, ali ni bilo to čudno lepo! Vedno sem ti pravila, da se bo povest tako končala. In zdaj gredo na Tower, in tam bo videl polkovnike. On — — —«

»Pridi v moje naročje, ti uboga, nedolžna stvar!...«

Drugo jutro nesrečna mati ni mogla vstati iz postelje. Zdravniki in usmiljenke so sedeli pri nji in so v presledkih šepetali med seboj. Anica ni smela priti v sobo; rekli so ji, naj gre na cesto in se igra — mama da je zelo bolna. Dobro zavita v zimsko obleko je šla pred hišo in se nekaj časa igrala. Nato ji je prišlo na misel, da je vendar čudno in pravzaprav krivično, da ostaja očka toliko časa v Towru, ko je mamica tako hudo bolna. Sklenila je, da gre gledat za očkom...

Uro pozneje je stopil vojni svet pred njšjega generala. Pokonci, s temnim obličjem, s členki prstov oprtimi ob mizo je stal in predsedujočemu častniku s kretljivo dal znamenje, naj govori. Ta je rekel: »Nujno smo jih prosili, naj si stvar še enkrat premislijo; rotili smo jih, toda vstrajno se branijo, da bi potegnili žreb. Voljni in pripravljeni so, da umrjejo, a predpisov svoje vere nočejo prestopiti.«

Protektorju se je stemnil obraz, a ni odvrnil besede. Nekaj časa je bil vtopljen v misli, potem je rekel: »Vsi naj ne umrjejo; naj kdo drugi za nje potegne žreb.« Navzroči so čuli s hvaležnostjo te besede. »Pripeljite jih sem! Peljite jih v to sobo tukaj! Tam naj se postavijo. Z obrazom obrnjenim proti steni, roke naj drže zadaj prekrižane. Sporočite mi, ko bodo tu!«

Ko je bil Cromwell zopet sam, je sedel in dal adjutantu povelje: »Pripeljite mi prvega malega otroka, ki ga dobite zunaj!«

Komaj so se za mladim častnikom duri zaprle, že se je zopet vrnil, peljal za roko Anico, ki se je na njeni obleki bleščal sneg. Mala je šla brez bojazni k državnemu poglavarju, pri katerega samem imenu so se tresli knezi in kralji. Splezala mu je v naročje in rekla:

»Tebe poznam; ti si višji general; vidla sem te že nekoč, ko si nekoč šel mimo moje hiše. Vsi so se te bali, toda jaz ne, ker mene nisi tako hudo pogledal. Kajne, tega se še spominjaš? Bila sem v svoji

rdeči obleki — tisti z modrimi našivi spredaj. Ali več ne veš?«

Nasmeh je spreletel trde protektorjeve poteze in diplomatski se je obotavljal z odgovorom.

»Da, vendar... moram se spomniti... bilo je...«

»Stala sem ravno pred hišo, pred mojo hišo, veš.«

»Hm!... ti ljuba mala stvarca, sramotno je, pa v resnici...«

Otrok ga je očitajoče prekinil:

»Ah, ti si vendarle pozabil, jaz pa ne.«

»V resnici se sramujem tega, a zdaj te gotovo nočem več pozabiti, in midva hočeva biti od zdaj vedno dobra prijatelja?«

»O, seveda, — čeprav ne razumem, kako si me mogel pozabiti. Moraš pač biti zelo pozabljiv. Pa saj sem jaz tudi večkrat; moja špelica mi je rekla. Pa ti odpuščam, ker mislim, da si vendar dober, prav tako dober kakor... toda posaditi me moraš boljše na svoje naročje, in vzeti na roko, tako kakor očka — mrzlo je.«

»Daj, le dobro se pritisni k meni, ti moja nova prijateljica; od zdaj si ti moja stara prijateljica, kaj ne? Spominjaš me na mojo malo deklico — zdaj seveda že dolgo ni več mala — pa bila je ljuba, sladka, čedna, mala stvarca in ravnotako dražestno mična, kakor si ti, ti mala vila. S svojo ljubko zaupljivostjo do vsakogar, bodisi prijatelj ali tujec, storiš radovoljnega sužnja vsakogar, na katerega pade tvoja čarobna moč. Tako kot ti sedaj je ležala tudi ona na mojih rokah, mi preganjala utrujenost in skrb iz srea in mu dala mir, prav tako kakor ti zdaj. In midva sva bila prijatelja in sva se skupaj igrala. Dolgo, dolgo je že tega, odkar so ta nebesa polna veselja zame izginila v temi časa, in ti mi jih zopet prinašaš. Sprejmi zato blagoslov utrujenega in obteženega moža, ti mala stvarca, ki mi za nekaj trenutkov odvzemaš breme in skrb za Anglijo.«

»Ali si jo hudo, hudo, hudo rad imel?«

»To vidiš na tem: treba ji je bilo samo ukazati in jaz sem jo poslušal.«

»Ti si tako dober! Me hočeš poljubiti?«

(Konec prihodnjič.)

Aprovizacija.

a Prodaja moke za kuho oziroma pečivo. Na vsako B izkaznico za moko se dobi po 1 kg bele moke št. 0, ki stane 4 K 66 vin.

a Kruh na izkaznice št. 6 se dobi v pekarni g. Žužka, Sv. Florijana ulica, in sicer od nedelje 11. t. m. dalje, ker je g. Zalaznik opustil peko aprov. kruha.

a Amerikanski špeh za III. okraj dobe stranke iz Mühleisnovega skladišča na Dunajski cesti na odrezek št. 1 sladkornih izkaznic za mesec maj po naslednjem redu: V petek, dne 9. t. m. pridejo na vrsto stranke s sladkornimi izkaznicami št. 37 (Leskovec), št. 38 (Steiner) dopoldne od 8 do 9, št. 39 (Pock), št. 40 (Soklič), št.

41 (Škrjanc) od 9. do 10. ure. Vsaka oseba dobi pol kilograma špeha. Kilogram stane 18 kron. Strankam se je točno ravnati po predpisanem redu.

a Amerikanski špeh za četrti okraj dobe stranke iz Mühleisnovega skladišča na Dunajski cesti na odrezek št. 1 sladkornih izkaznic za mesec maj, in sicer po naslednjem redu: V petek, dne 9. t. m. pridejo na vrsto stranke s sladkornimi izkaznicami št. 42 (Meinl) dopoldne od 10. do 11. ure, št. 43 (Stacul) popoldne od pol 2. do pol 3. ure, št. 44 (Elbert) od pol 3. do pol 4. ure, št. 45 (Tavčar), št. 46 (Premk) od pol 4. do pol 6. ure. Vsaka oseba dobi pol kilograma špeha. Kilogram stane 18 kron. Strankam se je točno ravnati predpisanega reda.

a Kis za VII. okraj. Stranke VII okraja prejmejo kis v petek, dne 9. t. m. na krompirjeve izkaznice pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določa se ta-le red: dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 180, od 9. do 10. št. 181 do 360, od 10. do 11. ure št. 361 do 540, popoldne od 2. do 3. ure št. 541 do 720, od 3. do 4. ure št. 721 do 900, od 4. do 5. ure št. 901 do konca. — Stranka dobi za vsako osebo pol litra kisa. Liter kisa stane 2 K 20 vin. Pripravite drobiž.

a Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 9. t. m. in v soboto, dne 10. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: V petek, dne 9. t. m. popoldne od 1. do pol 2. ure št. 1 do 170, od pol 2. do 2. ure št. 171 do 340, od 2. do pol 3. ure št. 341 do 510, od pol 3. do 3. ure št. 511 do 680, od 3. do pol 4. ure št. 681 do 850, od pol 4. do 4. št. 851 do 1020, od 4. do pol 5 št. 1021 do 1190, od pol 5 do 5 št. 1191 do 1360, od 5. do pol 6 št. 1361 do 1530. V soboto, dne 10. t. m. dopoldne od 7 do pol 8 št. 1531 do 1700, od pol 8 do 8 št. 1701—1870, od 8 do pol 9 št. 1871—2040, od pol 9 do 9 št. 2041—2210, od 9 do pol 10. ure št. 2211 do 2380, od pol 10. do 10. ure št. 2381 do 2550, od 10. do pol 11. ure št. 2551 do 2720, od pol 11. do 11. ure št. 2721 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 15 dkg. pripraviti je drobiž. — Strankam se je držati strogo predpisanega reda.

VII

NERVOZNE

boli, pritisk krvi, pomanjkanje spanja, migreno, prenapetost, migljanje pred očmi, slabe oči, šumenje v ušesih odpravlja Fellerjev

Elsa-fluid

6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici 19 kron. — Staro preiskušeno odvajalno, tek vzbujajoče in zaprtje odstranjuje sredstvo so Fellerjeve rabarbarske

Elsa-kroglice

6 skatlic 9 K 50 v. Edino prave pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa (zg. št. 245 (Hrv. Zag.)). Omot in poštnina se računa posebej najceneje. Kdor naroči več ob enem, mnogo prihrani.

Povest o dveh zdravnikih.

Francosko spisal Louis Ulbach, Prestavil Pal.
(Dalje.)

»Potem pojdi, trimoglavci! A če grofica umrje?«

»Grofica je sedaj rešena. Če se bo vsled mojega odhoda žalostila, bo postala celo ta bolest oživljajoč element njenega življenja. Vsled bolesti brez vzroka je zbolela, resničnost pa ji more le koristiti.«

»Sto vrugov! Krasen konec! Kako pešantičen ljubimec si, dečko!«

»Ljubi oče, jaz moram v mesto, da se izročim sodniji. Hrup vsled mojega dvo-boja bo kmalu prišel do tja; dovolite mi, da se odpeljem z vašim vozom; prej pa moram napisati še nekaj pisem.«

In Louis, ki ga je trpinčila bolest, sramota, in kar mu je bilo še ostalo iluzij in želja, je odhitel v svojo sobo in se zaklenil. Ko je bil oče Céret sam, je premišljeval nekaj minut, vzel potem svoj klo-buk, ga skrbno okraščil, izbral najboljšo rokavico in odšel v grad. Drzna misel se je bila porodila v njegovi glavi. Treba je bilo uporabiti svoj veleum in z drzno po-bežo pospešiti razvoj dogodkov. Četrť ure pozneje je zmagoslavno potegnil za zvonec pri ograji.

Olimpija je bila zelo izpremenjena. To ni bila več tista meglena podoba, ki smo jo poizkusili opisati. V oči se je bil zopet povrnil tisti lepi odsev in napol od-prte ustnice je obkrožal ljubek nasmeh. Z rženega obraza je odsevalo zdravje, mila-dost in ljubezen; vse v njej je dihalo ve-selje, pričakovanje, poezijo; ona dolga bo-lezen ni bila zapustila nikakih sledov, le čudovito nežnost občutkov in skoraj po-hotno mehko, ki pa je bila v resnici le posledica nedolžne otožnosti in poetične pobožnosti. S prekipevajočo prisrčenostjo je sprejela doktorja; on pa je pri vstopu napravil očetovsko skrben obraz, kar je presenetilo grofico.

»Kaj vam je?« je vprašala, ko ga je videla tako v zadregi.

»Ah, milostljiva gospa, danes sem jaz srčno bolan in iščem nasveta in zdravil pri vas.«

»Govorite, kaj je?« je Olimpija živah-no odgovorila in ponudila doktorju stol.

Ves skrušen se je sesedel in zmajal z glavjo.

»Kaj je? Da je bil tisti dan, ko je zo-pet stopil moj otrok v to hišo, zelo usode-poln, in vendar je imel Bog pri tem svoje namene, ko ga je poslal sem!«

Gospa Fouchy je bila presenečena, ko je prvič slišala ime Boga iz doktorjevih ust, in vendar se je strinjala ta misel z nje-nimi lastnimi sanjami.

»Poslušajte me,« je nadaljeval stari Céret. »Mi mislimo, da smo v tej vasi da-leč proč od ljudi in njihovega obrekova-nja; živimo nedolžno kakor najbolj vemo in znamo, med tem pa vendar prežijo na nas ljudje, nas opazujejo in zdi se mi, da se tudi o Louisovih pogostih obiskih na gradu zelo veliko govori.«

»To je brez pomena,« je rekla Olim-pija in zardela, »ali nimam pravice, si pro-mo izbirati svojih prijateljev?«

»A vaš sorodnik, gospod Solignac, ni bil tega mnenja.«

»S kakšno pravico si upa gospod So-lignac...«

»Ne bo si upal nikdar več, madame.«

»Kaj hočete s tem reči?«

»Louis, čigar viteške gorečnosti ne bom mogel nikdar ukrotiti, je hotel temu nesrečnemu sodniku npravnosti zamašiti usta. To ni bilo lahko delo. Gospod So-lignac je bil izurjen dvobojevalec, moj ubogi sin pa zna rabiti le puščalo.«

»Vi me pripravljate v strah!« je vzklik-nila Olimpija in prebledela.

»Pomirite se, Louis je imel v tej prvi operaciji srečno roko; gospod Solignac je mrtev.«

»In on? Ali je ranjen?« je vprašala gos-pa Fouchy, katere srce se je odkrivalo doktorjevim prodirajočim pogledom bolj in bolj.

»On je nepoškodovan; a moralno se čuti toliko slabšega. Izročiti se hoče celo sodišču!«

»Moj Bog! Ali ga more kdo soditi? Njega — obsoditi? Mi ga moramo skriti, doktor. Bežati mora, daleč, daleč od tukaj.«

»Da! Bežati! Zapustiti nas in nikoli več videti! To najbolj želi vsekakor sam, nehvaležnež!«

»Kako?« je zaklicala Olimpija, »jaz vas ne razumem.«

»To je vendar zelo enostavno. Louis je poštenjak. Kaznoval je gospoda Solignaca; a sedaj hoče kaznovati še samega sebe. Ko je prišel sem, da bi vas rešil bolezni, v ka-tero sem bil — odkrito priznam — neko-liko zapleten, ni niti oddaleč mislil, da bo-do zlobni ljudje napravili nekega dne iz njegove požrtvovalnosti zločin. Sto vrugov, zakaj pa imajo bolnice take oči? Louis misli sedaj bežati, da ne bi več videl teh lepih oči, v katere je v svojo nesrečo po-gledal vse pregloboko!«

Olimpija je povsila trepalnice. Eno minuto dolgo je bilo vse tiho. Stari Céret, kj je govoril sentimentalno kot oče na gle-dališkem odru, je z mežikajočimi očmi opa-zoval učinek tega malega manevra.

»Ali ne bo prišel vsaj po slovo?« je obotavljajoč se in z velikim naporom vprašala gospa Fouchy.

Oče Céret je zategnil obraz. Zdelo se mu je, da je odhod njegovega sina vse pre-malo vplival na grofico.

»Sedaj je treba odločilne poteze,« je rekel sam pri sebi; »prižgimo in spustimo to srce v zrak.«

»Milostljiva gospa, po mojem mnenju,« je nadaljeval s krepkim glasom, »ne bo Louis nikdar več prestopil praga te hiše. On in gospod Solignac sta imela strašen pogovor. Treba je le, da ponovi kdo par besedi tukaj, in mojega uboega, tako čis-tega in požrtvovalnega otroka zadene smrt in sramota.«

»Kakšne besede? Govorite jasno.«

»To je zelo težko, milostljiva gospa; o, obotavljam se, le zaradi sebe. A v ne-

varnosti, da za vedno izgubim tako dobroga, plemenitega, velikodušnega sina, ju-naka, ki je obenem učenjak, ne morem storiti nič drugega, kot izpostaviti svojo glavo vsemu poniževanju. A Louis mi ne bi nikdar odpustil tega razkritja, ki bi razžalilo njegovo skromnost in ponižnost, dasiravno bi ga pokazalo v vsej njegovi vzvišenosti.«

»Doktor, rotim vas, povejte mi vse, kar se je zgodilo; strašno me mučite s svo-jim obotavljanjem. Ne bila bi hvaležna vam in... vaši družini, če ne bi zahtevala, da tudi jaz sočustvujem z vami.«

»Res je, le on vam je rešil življenje,« je rekel oče Céret z dobro igrano prostodušnostjo.

»Da, hvaležna vam moram biti za naj-srečnejše dneve, za najslajše, kar mi jih je podelil Bog,« je vsa navdušena odgovorila Olimpija. »Pri tem dolgu, ki ga ne bom mogla nikdar povrniti, vas rotim, povejte mi vse.«

»Baklja gori,« si je mislil doktor, »po-taknimo jo v smodnik. Napravil je poni-žen in skrušen obraz in rekel:

»Gospod Solignac najbrže ni predba-cival Louisu samo prevelike zaupljivosti v občejanju z vami, gospa. Mi smo ravni in vi ste bogati, zelo bogati. Vsak ve, da sem jaz lakomen človek; in ljudje so si mislili da bi tudi Louis bil lahko kaj takega, in da ni nameraval s svojo dobro preračunje-no marljivostjo doseči nič manj kot...«

»Kaj! in ta nesramnost je Louisa ostrašila? In če bi končno sama želela, da me ljubi kdo vsled mojega premoženja, kdo ima pravico, čez to kritizirati?« In njene ustnice je obkrožil svojeglaven na-smeh poln mladostne objestnosti.

»Louis ne misli tako, gospa. Njegova poštenost se protivi že samim sencam ka-kega sumničenja; poleg tega ima ubogi fant rano, ki še bolj krvavi. Ta gospod Solignac si je celo drznil trditi, da sem mu obljubil, zdraviti vas v njegovo in mojo korist...«

»Tega ne razumem,« ga je prekinila Olimpija in neprestano gledala starega zdravnika.

»Stvar je zelo enostavna,« je mirno odgovoril doktor; »vaše ozdravljenje se ni-kakor ni skladalo z željami gospoda So-lignaca; podedoval bi bil veliko premože-nje in tako mogel zdravnika veliko-dušno...«

»Kako ostudno!« je vzkliknila gospa Fouchy in z obema rokama zakrila svoj obraz.

»Kajne da? Strašno je slišati kaj ta-kega. In še strašnejše je, verovati kaj ta-kega, in Louis je tej obtožbi verjel.«

»Ali se niste zagovarjali?«

»Hotel sem se zagovarjati... a zdi se mi, da sem se slabo zagovarjal...«

(Dalje.)

Širite »Večerni list«

Izdajatelj konsorcijski »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cencić.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.